

ES POT CONFIAR EN LA INFORMACIÓ DE LA XARXA?

SABINE LOUËT

Periodista independent i editora a Alphagalileo

Adreça: Alphagalileo, c/o BAAS, 23 Savile Row, London, W1X2NB, UK.

Adreça electrònica: sabine.louet@alphagalileo.org

SER DIGITAL ÉS UNA COSA, SER CRÍTIC ÉS MILLOR

Recuperar informació d'Internet és cada vegada més fàcil. Tanmateix, és tant o més important tenir una idea de la confiança que mereix la font d'informació. Per a assegurar-se que la informació trobada a Internet es pot reutilitzar amb finalitats professionals adoptant una posició crítica, cal seguir uns determinats passos.

DOMINI

La primera pista sobre la fiabilitat d'un web és la seva adreça. El país on es localitza un web es pot determinar segons com acaba l'URL. Per exemple, les pàgines localitzades a Espanya acaben en *.es*; les localitzades al Regne Unit, en *.uk*, etc. De la mateixa manera és possible diferenciar una pàgina comercial (*.com*) de la pàgina d'una organització sense ànim de lucre (*.org*) o d'un govern (*.gov*), mentre que les universitats es poden reconèixer sovint per un final específic, com *.edu* o *.ac*. A <http://www.alldomains.com/> es pot trobar una llista dels noms dels dominis. Arribar a un web a través de l'adreça que dona un cercador no sempre en delata la identitat; no obstant això, es pot reduir l'adreça fins a la seva localització base mantenint solament les lletres com-

preses entre *http://* i la primera barra inclinada (*/*). Això normalment condueix a la pàgina inicial del lloc on es localitza la pàgina trobada. Informar-se sobre la identitat d'aquest lloc proporciona bons indicis sobre la seva credibilitat. Un lloc governamental va dirigit a una audiència diferent que un lloc educatiu, i tots dos tenen utilitats diferents. A més, també hi intervenen diferències culturals. Per exemple, un lloc de Mèxic tindrà un enfocament diferent que un lloc d'Espanya, de la mateixa manera que els continguts dels diaris de Mèxic són diferents dels d'Espanya.

INFORMACIÓ DE PRIMERA MÀ VERSUS INFORMACIÓ DE SEGONA MÀ

El segon pas consisteix a esbrinar si la informació d'un determinat web és de primera mà o de segona. Les revistes científiques i governamentals són dos exemples d'informació de primera mà. La informació de segona mà ha estat tractada, analitzada i presentada per tercers, i per tant, s'ha d'examinar sota un punt de vista diferent.

L'accés a fonts d'informació de primera mà és

un dels grans avantatges d'Internet. Per exemple, AlphaGalileo (<http://www.alphagalileo.org>) està especialitzat en la recopilació de determinada informació, com comunicats de premsa emesos pels centres de recerca científica. Posteriorment, els periodistes que fan servir AlphaGalileo poden convertir aquesta informació en informació de segona mà com, per exemple, un article de diari. Tot i que AlphaGalileo està dirigit als periodistes i mostra comunicats de premsa sobre els darrers avenços de la recerca científica a Europa, també el pot fer servir qualsevol persona que vulgui estar al dia dels darrers avenços científics, ja que es pot accedir gratuïtament a tots els comunicats de premsa. Solament l'accés a alguns comunicats està restringit als periodistes. Les fonts d'informació com aquesta, que els periodistes consideren de primera mà, els ofereixen una base per a confrontar la informació i observar-la en perspectiva.

CONFRONTACIÓ

Confrontar la informació equival a validar-la amb una segona font. Per exemple, és relativament fàcil trobar informació sobre el tema dels aliments modificats genèticament, però, atesa la naturalesa controvertida d'aquest tema, tota la informació s'ha d'observar amb ull crític mitjançant la confrontació amb fonts diferents. Per exemple, grups de defensa del medi ambient com Greenpeace (<http://www.greenpeace.org>) o el grup en defensa dels aliments orgànics Soil Association (<http://www.soilassociation.org>), ofereixen informació sobre els aliments modificats genèticament a Internet. Aquesta informació es pot confrontar amb la que conté la pàgina de CropGene (<http://www.cropgen.com>), creada per les indústries de biotecnologia dels cultius, que operen independentment, o amb la informació del web sobre aquest tema que té el govern britànic (<http://www.gm-info.gov.uk/>). Quan es valora el contingut de tots aquests webs cal tenir en compte els interessos creats. Per a obtenir informació independent es pot visitar un tercer tipus

de pàgines, com el web de la Non Governmental Organisation OECD Food Safety (<http://www.oecd.org/subject/biotech/>). És veritat, però, que cada font d'informació té un biaix o un altre.

DEPENDÈNCIA TEMPORAL

Un altre perill que s'ha d'evitar és degut a l'inherent canvi constant d'Internet, on la informació pot quedar ràpidament obsoleta. Per això, cal comprovar la data de la darrera actualització de cada pàgina, sempre que estigui disponible. La informació científica és especialment sensible al pas del temps, ja que els resultats de la recerca actualitzen contínuament els coneixements. A més a més, la informació pot desaparèixer d'una pàgina inesperadament sense cap avís. Hi ha casos de companyies acabades de posar en marxa en què la informació de suport, un cop ja no és necessària, s'elimina del tot del web. Internet no sempre es pot fer servir com un arxiu de confiança.

AUTENTICITAT

Finalment, Internet afavoreix la propagació de rumors i informació falsa, que fins i tot pot ser retransmesa per fonts d'informació reputades. Un exemple recent és el dels òvuls d'una *top model* que el fotògraf i cineasta americà Ron Harris venia a través d'Internet, que ofería als compradors la bellesa dels seus futurs fills. Posteriorment es va descobrir que era un engany, però mentrestant els diaris ja s'havien fet ressò d'aquesta informació, cosa que va servir de propaganda al propietari del web. Aquest exemple fa plantejar-se la qüestió de l'autenticitat. No hi ha res com Internet per a fer-se passar per algú altre, ja que no hi ha manera de comprovar la identitat. Si qualsevol pot crear un web que contingui informació no comprovada ja no es podrà confiar en la primera impressió. Davant d'aquesta mena de problemes val més confiar en els proveïdors d'informació de *marques* ben conegudes

que en webs individuals que poden ser, perfectament, de qualitat.

QUINA INFORMACIÓ CIENTÍFICA FIDEDIGNA HI HA A L'ABAST?

Per sobre de tot, el web d'una universitat s'ha de considerar fidedigne, tot i que les pàgines individuals no sempre gaudeixen de la mateixa credibilitat. La majoria d'universitats ja tenen un web on es descriuen les diverses línies de recerca que duen a terme als seus laboratoris. Es poden localitzar mitjançant pàgines de recursos com la Braintrack (<http://www.braintrack.com>), que proporciona una llista de les universitats de tot el món. A més a més, a la major part dels webs de les universitats hi ha un cercador que permet als usuaris accedir a les pàgines d'un departament determinat mitjançant paraules clau. També hi ha la possibilitat de consultar les pàgines d'URL per assegurar-se que una pàgina concreta pertany a una universitat, ja que les adreces de les universitats acaben en *.edu* si són de l'Amèrica del Nord i en *.ac.uk* si són del Regne Unit. D'altra banda, les universitats espanyoles estan incloses a l'adreça següent: <http://www.rediris.es/recursos/centros/univ.es.html>.

RETORN A LES MARQUES

La credibilitat de la informació científica sovint va associada a les fonts de primera mà com, per exemple, les revistes de ressenyes temàtiques, que estan guanyant presència a Internet. Però l'accés a aquestes revistes està protegit amb una contrasenya i solament les poden consultar els subscriptors. Tanmateix, en la major part d'aquests llocs es pot trobar una simple traducció al format electrònic de la versió en paper, que l'única cosa que fa és permetre un accés més ràpid als resultats de la cerca, ja que ofereix la flexibilitat dels documents electrònics: cerca mitjançant paraules clau i apuntadors entre articles relle-

vants. Alguns dels organismes científics que editen periòdicament, com l'American Chemical Society (<http://www.acs.org/>), ofereixen en xarxa una versió optimitzada de la seva publicació periòdica. La seva política, anomenada *Articles ASAP* (*As soon As Publishable*, «tan aviat com sigui publicable»), consisteix a publicar articles en xarxa entre dues i onze setmanes abans que s'imprimeixin en paper, així que han estat considerats aptes per a publicar-se.

RECURSOS NOUS

Els usuaris d'Internet confien en les *marques* existents —com les revistes científiques de bona reputació, tipus *Nature* o *Science*— per a valorar la qualitat d'un web. Les publicacions en paper ja no són les úniques fonts d'informació fidedigna. Aquestes conegudes *marques* competeixen ara amb webs alternatius que publiquen sobre recerca científica i que són de lliure accés. Un exemple d'aquesta mena de recursos en xarxa emergents és el web de l'American National Institute of Health (NIH), que es localitza en un magatzem electrònic gratuït que conté articles de recerca *peer-reviewed* («avaluats per homòlegs») sobre ciències de la vida anomenat *PubMed Central* (<http://www.pubmedcentral.nih.gov>). Aquests recursos són funcionals des de maig de 2000. A més a més, un altre lloc semblant, anomenat *BioMed Central* (<http://www.biomedcentral.com>) també intenta proporcionar ajuda i eines als investigadors que desitgin establir la seva pròpia publicació autònoma. La credibilitat d'aquests llocs s'haurà de basar en la seriositat del seu promotor, ja que encara no han tingut l'oportunitat d'establir-se pel seu compte com a *marca*.

ELS PORTALS A LA INFORMACIÓ CIENTÍFICA

Exemples com aquests mostren que Internet pot influir en el contingut de les publicacions

científiques fins a un punt que les revistes científiques corrents potser no s'esperaven. Les fonts d'informació basades solament en webs, com ara la World Wide Web Vitual Library (<http://vlib.org>) i la SciCentral (<http://www.scicentral.com>) obren un portal a la informació classificada per categories, per tal que sigui més fàcil accedir-hi. Estalvien el fastigueig de cercar informació mitjançant un cercador i ofereixen el control de qualitat que els seus editors imposen en fer la selecció. Aquesta mena de portals segurament es convertiran en les noves referències d'Internet. Per això, de la mateixa manera que les *markes* solien garantir la qualitat, aquestes pàgines guia actuen com a portals cap a adreces útils i fiables. A més a més, cada usuari d'un web es pot fer la seva pròpia llista de referències gràcies al servei de registre. Pot seleccionar les adreces de confiança mitjançant *metacercadors*, com ara Copernic (<http://www.copernic.com>), que condueix a llocs relacionats amb paraules clau específiques. Si es busca a través d'uns deu cercadors al mateix temps, proporciona una llista jeràrquica d'adreces rellevants sense duplicar-les. Aquesta mena d'eines estalvien molt de temps. Però és important aprendre a distingir entre la informació de primera mà i la de segona mà. Mentrestant, també hi ha llocs especialitzats en informació científica de primera mà com ara MedLine (<http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/medline.html>), la base de dades de la US National Library of Medicine, que conté més d'11 milions d'articles

publicats en 4.300 revistes biomèdiques. Buscar mitjançant aquests recursos permet localitzar material publicat rellevant.

CONCLUSIÓ

L'ús d'Internet com a eina per a cercar informació especialitzada ofereix una gran flexibilitat de temps i múltiples fonts d'informació on poder triar. Tanmateix, aquesta informació solament es pot utilitzar si l'origen, el marc cultural, la naturalesa de la font —si és de primera mà o de segona—, l'autor i la data de la darrera actualització es poden identificar clarament. Això comporta una gran quantitat de comprovacions addicionals, comparat amb les fonts tradicionals. Per tal d'evitar aquest inconvenient i estalviar temps, val més confiar en les fonts d'informació de *marca* o en els portals subjectes a control de qualitat.

RESSENYA CURRICULAR

Sabine Louët és llicenciada en física, ha estudiat ciències de la comunicació a l'Imperial College de Londres i escriu articles en revistes científiques com a periodista independent. És editora d'AlphaGalileo, el centre de premsa basat en Internet per a ciència, medicina i tecnologia que informa sobre els últims progressos de la ciència europea.